

Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması

Comparison Attitudes Towards Teaching Profession Of Students in The Department of Physical Education and Sports Teaching at Anadolu University

Dilek YALIZ

Anadolu Üniversitesi
Beden Eğitimi ve Spor Yüksek-
okulu, Eskişehir.

Geliş Tarihi/Received: 01.03.2010
Kabul Tarihi/Accepted: 21.06.2010

Yazışma Adresi/Correspondence:
Dilek YALIZ
Anadolu Üniversitesi
Beden Eğitimi ve Spor Yüksek-
okulu,
Eskişehir, TÜRKİYE/TURKEY
dilekyaliz@anadolu.edu.tr

ÖZET Amaç: Öğretmenler, öğrenci yeterliliği ve ilgilerini tanımlama, öğrenme sürecini planlama ve öğrenme materyallerini geliştirme konularında önemli bir role sahip oldukları için onlar eğitim sisteminin temel taşlarından biridir. Öğretmenin bütün bu görevleri de mesleki bilgiyi gerektirmektedir. Ayrıca öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu bir tutuma sahip olması da gerekmektedir. Bu araştırmanın amacı, Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek ve öğrencilerin tutumlarının onların cinsiyetlerine ve sınıflarına göre farklılık gösterip göstermediklerini araştırmaktır. **Gereç ve Yöntemler:** Bu araştırmanın çalışma evrenini, 2008-2009 bahar döneminde Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünün birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarında öğrenim görmekte olan toplam 164 öğrenci oluşturmaktadır. Veriler, Aşkar ve Erden (1986) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin bilgisayarla çözümlenmesinde, sayısal karşılaştırmalar için “aritmetik ortalama” ve “standart sapma” kullanılmıştır. Tutumlar arasındaki farklılıkları belirlemek için bağımsız gruplar için ikili küme karşılaştırmalarında “t-testi” ve ikiden fazla kümelerin karşılaştırılmasında ANOVA kullanılmıştır. İstatistiksel analizde, 0.05 anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir. **Bulgular ve Sonuç:** Araştırma sonucunda, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu ve yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Ayrıca, öğrencilerin cinsiyetleri ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan, öğrencilerin sınıflarına göre öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik Mesleği, Tutum, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum.

ABSTRACT Objective: Since the teachers have major role in developing learning materials, preparing learning process and identifying interests and competence of students, they are milestones of the education in every country. All their duties require professional knowledge. In addition the teachers should have a positive attitude toward teaching profession. The purpose of this research is to investigate the attitudes of students who were educated in the Department of Physical Education and Sports Teaching of Anadolu University towards teaching profession and to investigate whether there was a significant difference the attitudes of the students according to their gender and their class level. **Material and Method:** 164 Anadolu University Physical Education and Sports Teaching students who were educated in first, second, third, fourth classes in 2008-2009 fall semester, were formed the research universe. Data were collected by means of “The Attitudes Scale Toward Teaching Profession” developed by Aşkar ve Erden (1986). In the data analysis, “arithmethic mean and standart deviation” for numerical comparisons were used. In order to determine the differences among attitudes, t-test was used for two-way comparisons for independent groups and ANOVA was used in order to compare variables of groups more than two. In the statistical analysis, 0.05 was accepted as the significance level. **Results and Conclusion:** According to the results of this investigation, indicated that the attitudes of students toward teaching profession in the Department of Physical Education and Sports Teaching was positive and on the high level. Furthermore, there was significant differences between the attitudes of the students toward teaching profession and sex. On the other hand, there was no statistically meaningful relationship between the attitudes of the students toward teaching profession and their class level.

Key Words: Teaching Profession, Attitude, Attitudes Towards Teaching Profession.

BESBD 2010;5(1):7-14

Eğitim, bireylere bireysel, kültürel, siyasal, ekonomik ve sosyal yaşamın gerektirdiği bilgi, beceri, tutum ve değerleri kapsayan davranış ve yeterlikleri kazandırma sürecidir. Eğitim, gerçekleştirdiği bu işlev nedeniyle de bireylerin ve toplumların gelişmesinin temel aracıdır. Söz konusu yeterlik alanlarına ilişkin davranışların bireylere kazandırılması planlı, amaçlı, örgütlü eğitimsel süreçlerle gerçekleştirilir.¹

Bu bağlamda eğitimin genel amacı, bireylerin bilişsel, duyuşsal, devinimsel ve sosyal becerilerini en üst düzeyde geliştirerek, onların topluma uyum sağlamalarına yardımcı olmaktır. Bu genel amaç kapsamında eğitim sürecinde bireylere, bireysel ve toplumsal yaşamda iletişim, etkileşim, estetik ve değerler yönünden kendini gerçekleştirebilmesini sağlayacak bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırılması; sosyal becerilerinin, ekonomik etkinliğinin, bireysel ve toplumsal sorumluluğunun, yurttaşlık bilincinin ve insani duyarlılığının geliştirilmesi amaçlanır.²

Eğitimin bu genel amaçları, eğitim etkinliklerinin belli bir program çerçevesinde, planlı ve düzenli olarak uzman kişilerce uygulandığı okul ortamında ve öngörülen dersler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Bu yönüyle okullar, belirlenen eğitimsel amaçlar doğrultusunda oluşturulan öğretim programlarının uygulanması yoluyla bireylerin fiziksel, bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişmelerinin sağlanmasına dönük çeşitli içerik alanlarının öğretiminden sorumludurlar. Bu öğretim alanlarından ya da başka bir deyişle bu derslerden birisi de Beden Eğitimi dersi. Beden Eğitimi dersi, bireylerin yalnızca fiziksel gelişmelerine değil, aynı zamanda bilişsel, duyuşsal ve sosyal yönden gelişmelerine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Diğer tüm derslerde de geçerli olduğu gibi Beden Eğitimi dersinin amaçlarının gerçekleştirilebilmesi sürece etki eden çok sayıda değişkenin sahip olduğu nitelik ile yakından ilişkilidir. Bu değişkenler içerisinde oldukça önem taşıyanlardan birisi de söz konusu derslerin öğretimini gerçekleştiren öğretmenler ve onların nitelikleri ile ilgilidir. Beden Eğitimi öğretmenlerinin, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği bilgi ve becerilerin yanısıra tutum ve alışkanlıkları da yeterli düzeyde ka-

zanmış olmaları oldukça büyük önem taşıyan bir konudur. Yapılan araştırmalarla elde edilen bulgular öğretmenlerin sahip oldukları tutum ve davranışların, öğrenciler üzerinde oldukça önemli bir etki gücüne sahip olduğunu ortaya koyar niteliktedir.^{3,4} Küçükahmet (2003), tutumların, öğretmenlerin öğrencileri etkileyen en önemli kişilik özelliklerinden birisi olduğunu ve özellikle mesleğe, öğrencilere ve okul çalışmalarına yönelik tutumların, öğrencilerin öğrenmelerinin niteliğine ve kişilik gelişmelerine geniş ölçüde etki ettiğini vurgulamaktadır.⁵ Çoğu zaman öğrenci, derste ele alınan konudan daha çok, öğretmenin konuya yaklaşımına odaklanmakta ve öğretmenin olayları yorumlama biçiminden etkilenmektedir.^{6,3}

Tutumun ne anlama geldiği konusunda ortaya konulmuş kimi tanımlardan söz edilebilir. Bu tanımlardan birine göre tutum, “bireye atfedilen ve onun belli bir nesne, birey ya da belli bir konu ile ilgili duygu, düşünce ve davranışlarını oluşturan eğilimlerdir”.⁷ Başka bir tanıma göre de tutum, “bireyi belli insanlar, nesnelere ve durumlar karşısında belli davranışlar göstermeye iten öğrenilmiş eğilimler” olarak ifade edilmektedir.⁸ Bireyin diğer bireylere, belli bir obje ya da nesneye yönelik tutumu, karşısındakine biçtiği değere ve ilgiye göre şekillenmektedir. Bireyler, değerli bulduklarına karşı kabul edici, değersiz bulduklarına karşı reddedici, ilgiye değer bulduklarına karşı da olumlu bir tutum takınma eğilimindedir. Tutumlar genellikle bilişsel, duyuşsal ve davranışsal öğelerden meydana gelmektedir. Başka bir deyişle de tutumların üç bileşeni vardır. Bilişsel öğe, tutum geliştirilmesi söz konusu olan nesnelere hakkındaki inançlarla ilgili boyuttur. Duyuşsal öğe, inançlara dayalı heyecansal duygulardan oluşur. Tutumun duyuşsal öğesi bilişsel öğesine oranla daha basittir ve tutumların ölçülmesinde daha ön plandadır. Davranışsal öğe ise tepki göstermeye hazır oluşu ifade eder.⁹

Konu bu açıdan değerlendirildiğinde, öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları, mesleki davranışlarının en güçlü belirleyicilerinden birisi olması nedeniyle, onların mesleği algılayış biçimini yani “öğretmenlik meslek anlayışlarını” yansıtır. Bu nedenle öğrencilik yıllarındaki öğrenme yaşan-

tıları, öğretmenlerin meslek anlayışlarına temel oluşturmaktadır ve bu yaşantıların mesleğe yönelik olumlu tutumlar kazandıracak şekilde düzenlenmesi oldukça büyük önem taşır.¹⁰

Öğretmen adayları yerine getirecekleri mesleklerine yönelik olumlu tutumlara sahip olacak biçimde yetiştirilmeleri durumunda, öğretmen olduklarında; görevlerini eksiksiz yerine getirirler, öğrencilere karşı daha olumlu davranışlar sergilerler, araştırmacı olurlar, yaratıcı düşünür ve yenilikleri öğrenme ortamına kolayca aktarırlar, öğrencileri daha kolay motive ederler, öğrencilere içten ve samimi davranırlar, katı ya da kuralcı olmazlar, zamanlarını etkili kullanırlar, kısacası mesleklerini severek yaparlar, zevk alırlar ve dolayısıyla öğretmenlik görev, sorumluluk ve rollerini daha iyi bir şekilde üstlenebilirler.⁵

İlgili alanyazın incelendiğinde, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını farklı değişkenler açısından ele alan çok sayıda araştırma bulgusunun varlığından söz etmek olanaklıdır. Söz konusu araştırmalar konuyu farklı öğretim alanlarında görev yapacak öğretmen adayları açısından ele aldığı gibi kişisel ve demografik değişkenler bağlamında da önemli bulgular ortaya koyar niteliktedir. Bu değişkenlerden birisi de öğretmen adaylarının cinsiyetleri ile ilgilidir. Uluslararası alanyazında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaştığını ortaya koyan çok sayıda araştırma bulgusu bulunmaktadır.^{23,24} Özellikle ulusal alanyazında söz konusu tutum farklılaşmalarının kız öğrencilerin lehine olduğu, bu bağlamda erkek öğrencilerle kıyaslandıklarında kız öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin çok daha olumlu tutumlara sahip oldukları bulgularla ortaya konulmuş bir gerçektir.^{13,14,15} Hatta kimi araştırmacılar öğrenci seçme sınavında öğretmenlik mesleğini seçen adayların cinsiyet dağılımları, Anadolu öğretmen liselerinde öğrenim gören öğrencilerin cinsiyet dağılımları, öğretmen yetiştiren fakültelerdeki öğrencilerin cinsiyet dağılımları ve son olarak da milli eğitim sisteminde halihazırda görev yapmakta olan öğretmenlerin cinsiyet dağılımlarına ilişkin istatistiklerle Türkiye’de öğretmenlik mesleğinin giderek bir bayan mesleği haline

gelmekte olduğunu öne sürmektedirler. Bu yönüyle farklı alanlardaki öğretmen yetiştirme programlarında gözlemlenen bu bulguların beden eğitimi öğretmeni yetiştiren kurumlardaki görünümünün ortaya konulması yanıt bekleyen ve önem taşıyan bir konudur.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının ne düzeyde olduğunun yanı sıra, kimi araştırmalarda ele alınan bir başka değişken de mesleğe ilişkin tutumların öğrencilerin sınıf düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ile ilgilidir.^{18,19,20} Araştırmalarda söz konusu değişkenin ele alınmasının temel nedeni sınıf düzeylerine göre öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumlarını belirlemek değil, sınıf düzeyleri yoluyla öğretmen yetiştiren programların öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu tutum kazandırma bağlamındaki etkinliklerinin ve işlevselliklerinin değerlendirilmesidir. Tüm öğretim kademelerinde olduğu gibi öğretmen yetiştiren programların da öğretmen adaylarını bilişsel, psikomotor ve duyuşsal olarak ve bütünsel gelişimlerini sağlayacak şekilde yetiştirmesi gerektiği alanyazında sıklıkla üzerinde durulan ve vurgulanan konular arasındadır. Öğretmen yetiştirme programlarının ifade edildiği gibi bütünsel gelişimi sağlayacak nitelik ve nicelikte olması durumunda sınıf düzeyinin artmasına paralel olarak tutum düzeylerinde de olumlu yönde ve anlamlı değişmelerin yaşanması beklenir. Söz konusu durumun uygulamaya hangi yönüyle ne ölçüde etkili olarak yansıdığına ortaya konulması, beden eğitimi öğretmeni yetiştiren programların niteliğini ortaya koyması bakımından önem taşıyan bir konudur.

Beden eğitimi öğretmeni yetiştiren kurumların programlarını ve bu programlarda öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının niteliğini ortaya koyan oldukça sınırlı sayıda araştırma bulgusu bulunduğu göz önüne alındığında bu araştırma elde edilecek bulguların ilgili alan yazına önemli katkılar sağlayacağı umulmaktadır. Öte yandan, meslekte sağlayacakları başarı ve doyumunu yordamaya ışık tutabileceği öğretim etkinliklerinin niteliğini geliştirmeye dönük çabalara yol gösterici olabileceği, öğretmenlik mesleğini geliştirme yönündeki düzenlemelere katkı sağlayabileceği gerekçesiyle Beden Eğitimi öğretmeni yetiştiren kurumlarda öğ-

renim görmekte olan öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi önemli bir gerekliliktir. Yukarıda belirtilen temel gereksinimden yola çıkılarak gerçekleştirilen bu araştırma Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemeyi ve öğrencilerin tutumlarının onların cinsiyetlerine ve sınıf düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediklerini araştırmayı amaçlamaktadır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Modeli ve Çalışma Grubu

Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılmasının amaçlandığı bu araştırma tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmada, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların belirlenmesine ilişkin olarak, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri kendi koşulları içerisinde ve var olduğu gibi betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırma grubunu, Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünün birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören toplam 164 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının belirlenmesinde Aşkar ve Erden (1986) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Söz konusu ölçeğin ön bölümünde öğretmen adaylarının araştırma için önem taşıyan kişisel bilgilerini belirlemeyi amaçlayan iki soruya yer verilmiştir. Aşkar ve Erden’in¹¹ açıklamalarına göre, adı geçen tutum ölçeği, farklı zamanlardaki ayrı uygulamalarla aşama aşama olarak geliştirilmiş ve bu geliştirme süreci içinde, çalışan ve çalışmayan maddelerin belirlenmesi işleminde madde-test korelasyonu ve faktör analizinden yararlanılmıştır. Analizler sonucunda, 6 tane olumlu ve 4 tane de

olumsuz ifadenin yer aldığı toplam 10 maddeden oluşan bir ölçek elde edilmiştir. Söz konusu ölçek beşli likert türünde yapılandırılmıştır. Bu yapı, “tamamen katılıyorum”, “katılıyorum”, “kararsızım”, “katılmıyorum” ve “tamamen katılmıyorum” şeklinde beş kategoride ölçeklendirilmiştir. Ölçekteki olumlu ifadeli maddeler, “tamamen katılıyorum” kategorisinden başlayarak sırasıyla 5, 4, 3, 2, 1; olumsuz ifadeli maddeler ise, yine aynı kategoriden bu kez ters yönden başlayarak 1, 2, 3, 4, 5 biçiminde puanlanmaktadır. Araştırmada kullanılan tutum ölçeği ile elde edilebilecek en yüksek toplam puan 50’dir. Buna karşılık, elde edilebilecek en düşük toplam puan 10’dur. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan, en olumlu tutumları; en düşük puan ise en olumsuz tutumları ifade etmektedir. Ölçekte “Kararsızım” seçeneğinin işaretlenmesiyle sağlanabilecek en yüksek toplam puan da 30’dur. Bu seçenek, yönü belirli olmayan nötr tutumları göstermektedir. Ölçek ile elde edilen 30’un altındaki puanlar, öğrencilerin, öğretmenlik mesleğine yönelik olumsuz tutumlarını; 30’un üzerindeki puanlar ise öğrencilerin olumlu tutumlarını ifade etmektedir. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğine ilişkin olarak yapılan çözümlenmeler sonucunda, ölçeğin ilk uygulamalardaki güvenilirliği “.80” olarak belirlenmiş; son uygulamalarda ise güvenilirlik “.82” olarak hesaplanmıştır.¹¹ Bu araştırmada yapılan analiz sonucunda elde edilen Cronbach Alfa güvenilirlik değeri ise “.86” olarak belirlenmiştir. Elde edilen bu değer, araştırmalar için yeterli görülen “.70”lik standarttan oldukça yüksek olduğu için, söz konusu ölçeğin bir bütün olarak araştırmada kullanılabilir nitelikte olduğu kanısına varılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı, öğretmen adaylarına, yapılan planlanma doğrultusunda uygulandıktan sonra, ölçeğe verilen yanıtlar araştırmacı tarafından teker teker gözden geçirilmiştir. Yönergede belirtilen biçimde işaretlenmeyen ya da boş bırakılan çok az sayıdaki tutum ölçeği değerlendirme kapsamı dışında bırakılmıştır. Ardından, değerlendirmeye alınacak tutum ölçeklerinin her biri 1’den başlayarak numaralandırıl-

miştir. Bunun yanısıra öğrencilerin tutum ölçeğindeki maddelerden aldıkları puanları işlemek üzere bir çizelge düzenlenmiş ve öğrencilerin her bir maddeden aldıkları puanlar söz konusu çizelgeye geçirilmiştir. Bunun ardından, elde edilen verilerin, bilgisayar ortamına aktarılması işlemi tamamlanmış ve verilerin değerlendirilmesi işlemine geçilmiştir. Veri çözümleme sürecinde, öğretmen adaylarının tutum puanlarının aritmetik ortalamaları ve standart sapmalarının hesaplanması yoluna gidilmiş; öğretmen adaylarının tutum puanlarının cinsiyetlerine ve sınıf düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla gerçekleştirilen işlemlerde, ikili küme karşılaştırmaları için t testi; ikiden fazla kümelerin karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) çözümlenmeleri gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularının yorumlanmasında anlamlılık düzeyi .05 olarak benimsenmiştir.

BULGULAR

Araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin kişisel özellikleri ile ilgili elde edilen bulgular Tablo 1’de yer almaktadır.

Kişisel Özellikler	N	%
Cinsiyet		
Kız	69	42,1
Erkek	95	57,9
Sınıf Düzeyi		
1. Sınıf	35	21,3
2. Sınıf	37	22,6
3. Sınıf	37	22,6
4. Sınıf	55	33,5

Tablo 1’de görüldüğü gibi cinsiyetlerine göre, araştırmanın çalışma evrenini oluşturan öğrencilerin % 42,1’i kız (69 öğrenci), %57,9’u (95 öğrenci) ise erkektir. Öğrenim görülen sınıf düzeylerine göre ise, birinci sınıf öğrencileri %21,3, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencileri % 22,6 ve dördüncü sınıf

öğrencileri de % 33,5 oranında çalışma evreninde yer almışlardır.

TABLO 2: Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Düzeyleri

	N	\bar{X}	SS
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencileri	164	44.71	5.96

Tablo 2’de görüldüğü gibi, araştırmanın çalışma evrenini oluşturan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ortalamaları 44.17’dir. Araştırmanın “Yöntem” bölümünde ayrıntılı biçimde açıklandığı gibi, araştırmada kullanılan ölçekle sağlanabilen 30’un üzerindeki puanlar öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumlarını göstermekte; 30’un altındaki puanlar ise olumsuz tutumlarını ortaya koymaktadır. Ölçekle elde edilebilecek en yüksek olumlu puan 50; en düşük olumsuz puan ise, 10’dur. Öğrencilerin ölçekten ettikleri puan ortalamaları ölçekten alınabilecek en yüksek ve en düşük puan ortalaması ile karşılaştırıldığında Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik olarak oldukça olumlu tutumlara sahip oldukları söylenebilir.

TABLO 3: Cinsiyetleri Yönünden Öğrencilerin Tutum Düzeyleri (n = 164)

Öğrenci Kümesi	N	\bar{X}	SS	T	S.d.	P
Kız	69	45.78	5.27	1.98	162	<.05
Erkek	95	43.92	6.33			

Tablo 3’de görüldüğü gibi, cinsiyet değişkeni yönünden öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel analiz işlem sonuçlarına göre kız öğrenciler (45.78), erkek öğrencilere (43.92) kıyasla ölçekten daha yüksek puan ortalamaları elde etmişlerdir. Kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının aritmetik ortalamaları arasında kız öğrenciler lehine 1.86 fark bulunmaktadır. Bu farkın istatistiksel olarak bir anlam taşıyıp taşımadığını sınamak amacıyla öğrencilerin puan ortalamalarına t testi

uygulanmıştır. Elde edilen değer $t=1.98$ 'dir. Bu değer, 162 serbestlik derecesinin .05 anlamlılık düzeyindeki 1.96 tablo değerinden daha büyük bir değerdir. Bu durum, iki küme puan ortalamaları arasında gözlemlenen farkın kız öğrenciler lehine istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ortaya koyar niteliktedir. Elde edilen bu bulgu, erkek öğrencilere kıyasla, kız öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin olarak daha olumlu tutumlara sahip oldukları biçiminde yorumlanabilir.

Sınıf Düzeyleri	N	\bar{X}	SS
1. sınıf	35	45.17	6.85
2. sınıf	37	44.49	4.73
3. sınıf	37	43.70	8.14
4. sınıf	55	45.24	4.18

Tablo 4'de görüldüğü gibi, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanlarının ortalamaları incelendiğinde; tutum düzeyi en yüksek olan grubun dördüncü sınıf ($\bar{X} = 45.24$) düzeyinde ve birinci sınıf ($\bar{X} = 45.17$) düzeyinde öğrenim gören öğrenciler olduğu görülmektedir. Bu iki grubu sırasıyla ikinci sınıf öğrencileri ($\bar{X} = 44.49$) ve üçüncü sınıf öğrencileri ($\bar{X} = 43.70$) izlemektedir. Sınıf düzeylerine göre, öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamaları arasında görülen farklılıkların, istatistiksel olarak bir anlam taşıyıp taşımadığını sınamak amacıyla küme ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Yapılan Varyans analizine ilişkin sonuçlar Tablo 5'de gösterilmiştir.

Değişkenlik Kaynağı	S.d.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplararası	3	62.08	20.69	.58 (<1)	.63 (>.05)
Gruplarıçi	160	5731.87	35.82		
Genel	163	5793.95			

Tablo 5'de görüldüğü gibi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları arasında gözlemlenen farklılıkların herhangi bir grup ya da gruplar lehine istatistiksel bir anlam taşıyıp taşımadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen varyans analizi sonucunda elde edilen F değeri .58'dir. Bu değer, sınıf düzeyleri arasında gözlenen ortalama farklılıklarının bir anlam taşımadığını ortaya koyar niteliktedir. Elde edilen bu bulguya dayalı olarak, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasında bir farklılık bulunmadığı, tüm sınıf düzeylerinde öğrenim gören öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin olarak birbirine benzer tutumlara sahip oldukları söylenebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada elde edilen bulgular, Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik olarak oldukça olumlu tutumlara ($\bar{X} = 44.17$) sahip olduklarını göstermektedir (Tablo 2). Araştırmada elde edilen bu bulgu, benzer çalışmaların bulguları ile tutarlı bir şekilde Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu olduğunu göstermektedir^{12,13,14,15}. Ayrıca bu araştırmada elde edilen bulguların Yamaner ve Kartal'ın¹⁶ ve Semerci ve Semerci'nin¹⁷ Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrenciler ile yapmış olduğu araştırmanın bulguları ile de tutarlılık göstermekte olduğu söylenebilir.

Bu araştırmada yanıtı aranan bir başka soru, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının öğrencilerin cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda yapılan t-testi analizinde elde edilen değer, Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören kız öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, erkek öğrencilerin tutumlarına göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur (Tablo 3). Bu sonuca göre, Anadolu Üniversitesi Beden Eği-

timi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin cinsiyetlerine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları farklılaşmaktadır. Bu bulgu da benzer araştırmalarda elde edilen bulgularla örtüşür niteliktedir.^{13,14,15,16,18,19,20,21,22} Coultas ve Levin'in²³ farklı ülkelerdeki öğretmen adaylarının demografik özelliklerine yönelik yapmış oldukları araştırmada; Ghana'da mesleği tercih eden kızların sayısının % 38 oranında arttığı, Malawi'de mesleği tercih eden kızların oranının % 42 olduğu; Trinidad ve Tobago'da bu mesleği tercih eden adayların % 70'inin kız olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Bem ve Watson²⁴ Cinsiyet Rolü Teorisi incelendiğinde, farklı cinsiyetlerin sosyalleşme süreçlerinde farklı rollerle ilişkili yaşantılara daha fazla sahip olabileceği, dolayısıyla öğretmenlik rolünün, kız cinsiyet rolüne daha uygun olabileceği düşünülebilir. Benzer araştırma bulguları öğretmenlik mesleğini sadece Türkiye'de değil, dünyada da daha çok kızların tercih ettiğini göstermektedir. Bu durumun, kız öğrencilerin tutumlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olması, bayanların, erkeklere göre öğretmenlik mesleğini kendileri için daha ideal bir meslek olarak görmeleri ve öğretmen olma isteklerinin daha yüksek olmasından kaynaklanıyor olabilir. Öte yandan yine bu durumun öğretmenlik mesleğinin toplumdaki kalıplaşmış cinsiyet rolleri ile ilişkili olduğunu gösterdiği söylenebilir.^{18,24}

Araştırmada son olarak öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda yapılan varyans analizi ile elde edilen değer, Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının sınıf düzeylerine göre farklılık göstermediğini ortaya koyar niteliktedir (Tablo 5). Başka bir deyişle, Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin sınıf düzeylerindeki yükselmeler onların mesleğe ilişkin tutumlarını olumlu ya da olumsuz olarak etkilememektedir. Araştırmada elde edilen bu bulgu da diğer araştırmaların bulguları ile paralellik göstermektedir.^{18,19,20,25,26} Öğretmenlik programlarında

farklı sınıf düzeylerinde yer alan derslerin bir amaçlarının da öğrencilere bilişsel ve devinışsel yeterliklerin yanısıra duyuşsal yeterlikler kazandırmak olduğu gerçeği dikkate alındığında nitelikli öğretim etkinliklerinin gerçekleştirildiği öğretim ortamlarında öğrencilerin sınıf düzeylerinin yükselmesi durumunda mesleğe yönelik tutumlarında da olumlu yönde bir yükselme gözlenmesi beklendirildi. Mesleğe yönelik tutumların Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin sınıf düzeylerine göre farklılık göstermemiş olması, öğretmen yetiştiren kurumlarda gerçekleştirilen öğretim etkinliklerinin tutum kazandırma yönünden etkili sonuçlar vermediğini akla getirmektedir.

Sonuç olarak, Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu ve yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Ayrıca, öğrencilerin cinsiyetleri ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan, öğrencilerin sınıf düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının yüksek ve olumlu olduğunu göstermektedir. Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının çağın gereksinmelerine göz önüne alınarak yeniden yapılandırılmasıyla birlikte öğretmenlik mesleği Türkiye'de diğer meslek gruplarından farklı olarak gençler için daha özendirici hale gelmiştir. Ancak bu gelişmekte olan bir ülke olduğumuz göz önüne alınırsa yeterli değildir. Çağın gerektirdiği nitelikli insan gücünü yetiştirecek öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının eğitim kaliteleri, programları açısından da sık sık değerlendirilmesi ve değişen ihtiyaçlara göre geliştirilmesi gerekmektedir.

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların ölçülmesinde nicel verilerin yanında niteliksel çalışmaların da kullanılması yararlı olacaktır. Diğer taraftan, sadece öğretmenlik mesleği değil, diğer öğretim alanlarına ilişkin tutumlar da araştırılmalı,

öğretim programlarına işlenmeli ve işlevsel hale getirilmelidir. Öğretmenliğe ilişkin tutumlar ile mesleki yeterlik inancı öğretmen yetiştirme sürecinde üzerinde önemle durulması gereken bir konudur.

KAYNAKLAR

1. Yalız, D. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği programında alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleşme düzeyi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; 2006
2. Varış, F. Eğitim bilimlerine giriş. İstanbul: Alkım Yayınları; 1998
3. Küçükahmet, L. Öğretmen yetiştiren kurum öğretmenlerinin tutumları. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları; 1976
4. Mack, F.R-P. ve Jackson, T. E. High school students attitudes about teacher as a career choice. *Education of Teacher Educators*, 5-8; 1990
5. Çeliköz, N. ve Çetin, F. Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkileyen etmenler. *Milli Eğitim Dergisi*, 162; 2004
6. Varış, F. Eğitimde program geliştirme. Ankara: A.Ü.Eğitim Fakültesi Yayınları; 1988
7. Kağıtçıbaşı, Ç. İnsan ve insanlar. İstanbul: Evrim Basım Yayım; 1992
8. Demirel, Ö. Eğitim terimleri sözlüğü: İngilizce-Türkçe/Türkçe-İngilizce. Ankara: USEM Yayınları; 1993
9. Çetin, Ş. Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 18: 28-37; 2006
10. Can, G. Eğitim fakültesi lisans ve öğretmenlik sertifikası programlarının öğretmen adaylarına tutum geliştirme açısından etkililiği. İzmir: I. Eğitim Kongresi Bildirileri; 1991
11. Aşkar, P. ve Erden, M. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği. *Çağdaş Eğitim*, 121: 8-11; 1987
12. Şahin, N. Arifiye anadolu öğretmen lisesi 3. sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Spor Bilimleri Dergisi*, 3 (1): 10-26; 1992
21. Çetinkaya, R. Türkçe öğretmeni adaylarının yeterlilik algıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Öğretmenliği Bilim Dalı; 2007
22. Alghazo, E. M., Dodeen, H. ve Algary-outi, I.A. Attitudes of pre-service teachers towards persons with disabilities: predictions for the success of inclusion. *College Student Journal*, 37 (4): 515-522; Dec2003
23. Coultas, C.J, ve Lewin, M. K. Who becomes a teacher? The characteristics of student teachers in four countries. *International Journal of Educational Development*, 22 (3-4): 243-260; 2002
24. BEM, S. R. L ve Watson, C. Bem Sex Role Inventory (BSRI), <http://www.webster.edu/~wodflm/sandrabem.html>, 02.05.2010 tarihli internet sayfası; 1976
25. Duatepe, A. ve Akkuş-Çıkkla, O. The attitudes towards teaching professions of inservice and preservice primary school teachers. *Pedagogy Studies (Pedagogika)*, 70: 61-65; 2004
26. Erdem, A. R. ve Anılan, H. PAÜ eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (Özel Sayı) 7: 144-149; 2000
27. Aslan, D. ve Köksal Akyol, A. Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve mesleki benlik saygılarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (2): 51-60; 2006
13. Sözer, E. Eğitim fakültesi öğrencileri ile öğretmenlik sertifikası programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını; 1992
14. Çubukçu, Z. Anadolu öğretmen liseleri eğitim programının değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı; 1997
15. Şimşek, H. Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1); 2005
16. Yamaner, F. ve Kartal, A. İnönü Üniversitesi eğitim fakültesi beden eğitimi ve spor bölümü'nde okuyan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (4); 2001
17. Semerci, N. ve Semerci, Ç. Türkiye'de öğretmenlik tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (1): 137-146; 2004
18. Tanrıoğen, A. Buca eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğilim Fakültesi Dergisi*, 3: 55-58; 1997
19. Çakır, Ö. Anadolu üniversitesi açıköğretim fakültesi ingilizce öğretmenliği lisans programı ve eğitim fakülteleri ingilizce öğretmenliği lisans programı öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları ve mesleki yeterlik algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (9): 27-42; 2005
20. Saracaloğlu, A.S. Beden eğitimi öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumları.